

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Istuntoasiakirja

23.1.2008

B6-0048/2008

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja komission lausumien johdosta

työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan mukaisesti

esittäjä(t): Pasqualina Napoletano, Christa Prets, Libor Rouček ja Vicente Miguel Garcés Ramón

PSE-ryhmän puolesta

Iranista

Euroopan parlamentin päätöslauselma Iranista

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista, erityisesti Iranin ydinohjelmaa ja ihmisoikeuksia koskevat päätöslauselmat ja aivan erityisesti 13. lokakuuta 2005, 17. marraskuuta 2005, 15. helmikuuta 2006 ja 25. lokakuuta 2007 antamansa päätöslauselmat,
- ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät ja erityisesti 14. joulukuuta 2007 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 1696 (31. heinäkuuta 2006), 1737 (27. joulukuuta 2006) ja 1747 (24. maaliskuuta 2007) Iranin ydinohjelmasta,
- ottaa huomioon Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n ja Iranin sopiman työsuunnitelman, jolla pyritään ratkaisemaan Iranin ydinohjelmaan liittyvät ongelmat (ydinsulkusopimukseen kuuluvan turvavalvontasopimuksen täytäntöönpano Iranin islamilaisessa tasavallassa COV/2007/48 (30. elokuuta 2007) ja liite INFCIRC/711),
- ottaa huomioon IAEA:n hallintoneuvoston raportit ja erityisesti sen 15. marraskuuta 2007 antaman raportin (GOV/207/58) ydinsulkusopimukseen kuuluvan turvavalvontasopimuksen ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1737 ja 1747 asiaa koskevien määräysten täytäntöönpanosta Iranin islamilaisessa tasavallassa,
- ottaa huomioon 3. joulukuuta 2007 julkaistun Yhdysvaltojen kansallisen tiedusteluraportin Iranin ydintekniikkaan liittyvistä aikeista ja valmiuksista sekä IAEA:n pääjohtajan lausunnon aiheesta (lehdistötiedote 2007/22),
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 19. joulukuuta 2006 antaman päätöslauselman 61/176 ja erityisesti sen 18. joulukuuta 2007 antaman päätöslauselman 62/168 Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilanteesta,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 18. joulukuuta 2007 antaman päätöslauselman kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä,
- ottaa huomioon Teheranissa 7.–9. joulukuuta 2007 pidetyn Euroopan parlamentin ja Iranin toisen parlamenttien välisen kokouksen,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 103 artiklan 2 kohdan,

Ydinohjelma

- A. ottaa huomioon, että ydinsulkusopimuksen 4 artiklan mukaan "mitään tässä sopimuksessa älköön tulkittako vaikuttavaksi sopimuksen kaikkien osapuolten luovuttamattomaan oikeuteen kehittää ydinenergian tutkimusta, tuotantoa tai käyttöä rauhanomaisiin tarkoituksiin ilman syrjintää ja sopusoinnussa tämän sopimuksen 1 ja 2 artiklan kanssa",
- B. ottaa huomioon, että Iran ei tähän mennessä ole keskeyttänyt kaikkea rikastamiseen liittyvää toimintaa ja jälleenkäsittelyä eikä ole pannut täytäntöön ydinsulkusopimuksen lisäpöytäkirjoja, kuten sen edellytettiin tekevän YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa 1696/2006, 1737/2006 ja 1747/2007 palauttaakseen luottamuksen sen ohjelman täysin rauhanomaiseen luonteeseen,
- C. ottaa huomioon, että EU:n korkean edustajan Javier Solanan ja ydinasioista vastaavan Iranin neuvottelijan Saeed Jalilin viimeksi Lontoossa 30. marraskuuta 2007 käymissä keskusteluissa ei päästy myönteiseen tulokseen etenäkään siitä, täyttääkö Iran YK:n turvallisuusneuvoston vaatimukset ydinmateriaalin rikastamisen keskeyttämisestä,
- D. ottaa huomioon, että IAEA:n pääjohtaja Mohamed ElBaradei totesi 15. marraskuuta 2007 päivätyssä viimeisimmässä raportissa (GOV/207/58), että IAEA:n ydinmateriaalivalvonnan toteuttamisessa Iranissa on edistytty ja että Iran on antanut lisätietoja sen ydinohjelman aiemmista vaiheista; huomauttaa ElBaradein kuitenkin korostaneen, että yhteistyötä on lisättävä, jotta voidaan selittää nykyinen toiminta, kuten se, että tarkastajat ovat löytäneet ydinlaitosten alueelta merkkejä korkearikasteisesta uraanista, sekä kehottaneen Irania panemaan lisäpöytäkirjan täytäntöön niin pian kuin mahdollista,
- E. ottaa huomioon, että 3. joulukuuta 2007 julkaistussa Yhdysvaltojen kansallisessa tiedusteluraportissa vahvistetaan, että Iran oli lopettanut ydinaseohjelmansa vuonna 2003 eikä ollut vuoden 2007 puoliväliin mennessä aloittanut sitä uudelleen, vaikka uraanin rikastaminen ja sen mahdollinen tuleva käyttö ydinaseissa herättääkin huolta,
- F. ottaa huomioon, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1737 ja 1747 hyväksyminen edellyttää kansainväliseltä yhteisöltä uusia poliittisia ja diplomaattisia aloitteita, jotta saavutetaan konkreettista edistystä,
- G. ottaa huomioon, että G8-maiden johtajat korostivat 6.–8. kesäkuuta 2007 pidetyssä vuosittaisessa huippukokouksessaan, että on tärkeää kehittää ja panna täytäntöön ydinpolttoainekiertoa liittyviä monenvälisiä lähestymistapoja koskeva mekanismi mahdollisena vaihtoehtona kansallisen rikastamis- ja jälleenkäsittelytoiminnan jatkamiselle,

Ihmisoikeudet

- H. ottaa huomioon, että kaikki asianomaiset kansainväliset järjestöt, kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt, Iranin kansalaisyhteiskunta ja ihmisoikeusaktivistit ovat yhtä mieltä siitä, että Iranin ihmisoikeustilanne on viime vuosina heikentynyt huolimatta siitä, että

Iranin viranomaiset ovat antaneet useita sitoumuksia yleismaailmallisten arvojen edistämisestä,

- I. ottaa huomioon, että teloitusten määrä, alaikäisten ja homoseksuaalien teloitukset mukaan lukien, on noussut Iranissa jyrkästi viime vuosina ja erityisesti vuonna 2007 ja että teloitustapana on usein julkinen hirttäminen,
- J. ottaa huomioon, että toimittajia, naisten oikeuksia ajavia aktivisteja, ammattiyhdistysaktivisteja, älymystöön kuuluvia, opiskelijoita ja opettajia on viime kuukausina pidätetty, vangittu ja usein kidutettu,
- K. ottaa huomioon, että mielipiteen- ja uskonnonvapauttaan harjoittavien etnisten ja uskonnollisten ryhmien sorto ja syrjintä on kasvussa ja kohdistuu erityisesti kurdeihin (noin 500 ihmistä on vangittu, useimmat opiskelijoita), arabeihin sekä Bahá'í-uskon ja sufilaisuuden kannattajiin,
- L. ottaa huomioon, että viime kuukausina on pidätetty kymmeniä opiskelijoita heidän osoitettuaan mieltään kymmenien opettajien korvaamista ja muita toimia vastaan, joilla pyritään rajoittamaan entisestään sananvapautta yliopistoalueilla esimerkiksi kieltämällä opiskelijajulkaisuja ja erottamalla opiskelijoita kokonaan tai määrääjäksi korkea-asteen oppilaitoksista,
- M. ottaa huomioon, että Iran ei ole vielääkään liittynyt kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen,

EU:n ja Iranin suhteet

- N. ottaa huomioon, että Iran keskeytti EU:n ja Iranin kokonaisvaltaisen vuoropuhelun joulukuussa 2003 eikä EU:n ja Iranin ihmisoikeusvuoropuhelussa ole järjestetty kokousta kesäkuun 2004 jälkeen,
- O. ottaa huomioon, että EU:n suhteet Iraniin ovat viime vuosina perustuneet kolmiportaiseen lähestymistapaan, jossa neuvotellaan kauppa- ja yhteistyösopimuksesta ja käydään sekä poliittista vuoropuhelua että ihmisoikeusvuoropuhelua, ja katsoo, että näitä kolmea näkökohtaa ei voida erottaa toisistaan,
- P. ottaa huomioon, että komissiolla ei ole sopimussuhteita Iraniin eikä sillä ole lähetystä Iranissa,

Ydinohjelma

- 1. ilmaisee tukensa EU:n pyrkimyksille löytää pitkän aikavälin neuvotteluratkaisu ydinkiistaan Iranin kanssa ja korostaa IAEA:n merkitystä; ilmaisee huolensa siitä, että EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Javier Solanan ja ydinasioista vastaavan Iranin neuvottelijan Saeed Jalilin viimeksi käymissä keskusteluissa ei saavutettu konkreettista edistystä;

2. panee merkille edistymisen IAEA:n ja Iranin työsuunnitelman täytäntöönpanossa ja edellyttää Iranin toimivan jatkossakin yhteistyössä IAEA:n kanssa ja antavan perinpohjaisia, selkeitä ja uskottavia vastauksia aiemmista ja nykyisistä ydinalan toimistaan sekä ratifioimaan ja panemaan täytäntöön lisäpöytäkirjat; korostaa edelleen, että näiden toimien ja IAEA:n vaatimien avoimuutta lisäävien toimenpiteiden toteuttaminen olisi myönteinen askel, joka lisäisi luottamusta Iranin ydinohjelmaan;
3. antaa tukensa poliittisille ja diplomaattisille aloitteille, joilla YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1696, 1737 ja 1747 mukaisesti pyritään Iranin ydinohjelmaa koskevaan neuvotteluratkaisuun; yhtyy Eurooppa-neuvoston 14. joulukuuta 2007 antamiin päätelmiin YK:n turvallisuusneuvostossa parhaillaan käytävistä keskusteluista näiden päätöslauselmien tavoitteiden saavuttamiseksi;
4. toistaa kantansa, että kärjistynyt ydinkiista on mahdollista ratkaista eikä sotilastoimia pitäisi harkita; kehottaa Yhdysvaltojen hallintoa ja kaikkia muita asianosaisia toimijoita luopumaan sotilaallisiin vaihtoehtoihin viittaavasta retoriikasta ja Iranin hallinnon vaihtamiseen tähtäävistä toimista;
5. myöntää, että Iranilla on ydinsulkusopimuksen 4 artiklan mukaisesti oikeus kehittää ydinohjelma, ja katsoo, että EU:n ja muiden kansainvälisten kumppaneiden aloitteet ja ehdotukset ydinvoiman rauhanomaiseen käyttöön liittyvästä yhteistyöstä Iranin kanssa voisivat osaltaan edistää ratkaisun löytymistä kriisiin;
6. panee merkille Yhdysvaltojen kansallisen tiedusteluraportin äskettäiset havainnot Iranin sotilaallisesta ja siviilialan ydinohjelmasta; katsoo näiden havaintojen antavan vahvistuksen EU:n noudattamalle kaksitahoiselle lähestymistavalle, jolla pyritään saamaan Iran diplomaattisin keinoin noudattamaan rajoituksitta IAEA:n kehoituksia luopua uskottavasti ja valvotusti siviiliohjelman mahdollisesta sotilaskäytöstä;
7. kehottaa siksi Irania aloittamaan viipymättä uuden neuvottelukierroksen sen ydinohjelman tulevasta suunnasta sekä keskeyttämään kaiken rikastamiseen liittyvän toiminnan; kehottaa Yhdysvaltoja sen Pohjois-Korean kanssa käymien neuvottelujen osoittauduttua diplomaattiseksi menestykseksi osallistumaan Iranin kanssa käytäviin neuvotteluihin suoraan EU:n rinnalla, sillä Yhdysvallat pystyy antamaan laajemmat turvatakuut;
8. kehottaa ryhtymään ydinaseriisuntaa koskeviin uskottaviin monenvälisiin toimiin lujittamalla ydinsulkusopimusta sekä kehottaa EU:ta ottamaan johdon käsiinsä, jotta umpikujaan ajautuneet ydinaseriisuntaneuvottelut saataisiin uudelleen käyntiin;
9. korostaa yhteistyön merkitystä Yhdysvaltojen, Venäjän, Kiinan ja sitoutumattomien maiden kanssa, jotta voidaan harkita täydentäviä malleja kattavan sopimuksen aikaansaamiseksi Iranin kanssa sen ydinlaitoksista ja niiden käytöstä unohtamatta myöskään Iranille tärkeitä turvallisuusnäkökohtia;
10. toteaa, että tällaisen kattavan sopimuksen avulla voitaisiin luoda koko alueelle pysyvä turvallisuusjärjestelmä, joka kattaa myös Intian, Pakistanin ja muut ydinasevallat, ja

katsoo, että Iranin olisi kannettava vastuunsa alueellisena toimijana ja osallistuttava joukkotuhoaseista vapaan Lähi-idän luomiseen;

11. kehottaa kansainvälistä yhteisöä harkitsemaan vakavasti uutta monenvälistä kehystä ydinenergian käyttöä varten sekä ryhtymään pikaisiin toimiin sen luomiseksi IAEA:n ehdotuksen mukaisesti siten, että taataan ydinpolttoaineen toimitukset mutta ydinaseiden leviämisen riski pysyy mahdollisimman pienenä;

Ihmisoikeudet

12. on erittäin huolestunut Iranin ihmisoikeustilanteen heikentymisestä viime vuosina, kaikkien oikeuttaan mielipiteenvapaudteen harjoittavien ryhmien sorron jyrkästä kasvusta sekä lehdistön- ja sananvapauden rajoitusten tiukkenemisestä Iranissa ja palauttaa mieliin aiheesta 25. lokakuuta 2007 antamansa päätöslauselman;
13. tuomitsee kuolemanrangaistuksen yleensä ja varsinkin nuorten rikoksentehtäjäiden ja alaikäisten kuolemanrangaistukset ja teloitukset; kehottaa Irania soveltamaan teloitusten täytäntöönpanon keskeyttämisestä äskettäin hyväksytyä YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaa, jonka lopullisena tavoitteena on kuolemanrangaistuksen poistaminen; palauttaa mieleen Iranin kansainväliset sitoumukset, erityisesti kansalaisyhteiskunnallisia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen, joissa kummassakin kielletään nimenomaisesti alaikäisten tai alaikäisinä tehdyistä rikoksista tuomittujen ihmisten teloittaminen; kehottaa Iranin viranomaisia muuttamaan kivittämistuomioiden täytäntöönpanon keskeyttämisen rikoslaissa pikaisesti ehdottomaksi kielloksi;
14. katsoo, että YK:n yleiskokouksen 18. joulukuuta 2007 antama päätöslauselma kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä, jossa kehoitetaan keskeyttämään kuolemanrangaistusten täytäntöönpano kaikkialla maailmassa, on myönteinen askel kohti kuolemanrangaistuksen poistamista;
15. tuomitsee uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen, kuten etnisen kurdi- ja arabivähemmistön ja Bahá'í-uskon ja sufilaisuuden kannattajien, kohtelun, sillä heitä syrjitään, ahdistellaan ja vainotaan heidän uskonnollisen vakaumuksensa ja etnisen taustansa vuoksi; kehottaa siksi kansainvälistä yhteisöä kiinnittämään huomiota etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen tilanteen huonontumiseen Iranissa;
16. muistuttaa Iranin hallitusta siitä, että kansalaisyhteiskunnallisia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen allekirjoittaneena se on velvollinen turvaamaan perusihmisoikeudet, erityisesti mielipiteenvapauden, ja kehottaa vapauttamaan kaikki vangitut toimittajat, opiskelijat, naisten oikeuksien ja vankien puolustajat, älymystöön kuuluvat ja ammattiyhdistysaktivistit;
17. pyytää neuvoston puheenjohtajavaltiota, komissiota ja jäsenvaltioiden diplomaattikuntaa Iranissa kiireellisesti ryhtymään yhteistoimiin edellä mainittujen huolenaiheiden osalta;

18. kehottaa komissiota hyödyntämään tiiviissä yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa tehokkaasti uutta demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevaa eurooppalaista rahoitusvälinettä demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi Iranissa tukemalla kansalaisyhteiskunnan eri osia, kuten naisten oikeuksia, taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia, sensuroimattomia tiedotusvälineitä ja kulttuurivuoropuhelua vastaavien eurooppalaisten tahojen kanssa;

EU:n ja Iranin suhteet

19. korostaa, että Iranin ja EU:n välisen yhteistyö- ja kauppasopimuksen mahdollinen tekeminen on riippuvainen Iranin ihmisoikeustilanteen merkittävästä kohentumisesta sekä Iranin täydestä yhteistyöstä IAEA:n kanssa ja objektiivisten takeiden antamisesta maan ydinohjelman rauhanomaisesta luonteesta;
20. kehottaa komissiota antamaan tiedonannon EU:n ja Iranin suhteiden tilasta ja näkymistä sekä harkitsemaan mahdollisuutta aloittaa uudelleen ihmisoikeusvuoropuhelu samanaikaisesti yhteistyö- ja kauppasopimuksesta käytävien neuvottelujen kanssa, jotka voitaisiin saattaa päätökseen, jos Iran edistyy oleellisesti ihmisoikeus- ja ydinasiassa;
21. pyytää komissiota perustamaan Iraniin lähetystön, jotta voidaan vauhdittaa pakolaisapuun ja huumekaupan torjuntaan liittyviä neuvotteluja ja edistää vuoropuhelua viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa;
22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, YUTP:n korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, YK:n turvallisuusneuvostolle, YK:n ihmisoikeustoimikunnalle, Iranin korkeimman oikeuden presidentille sekä Iranin islamilaisen tasavallan hallitukselle ja parlamentille.